

ПРИНОСА НА COVID-19 ЗА РАННАТА ДИАГНОСТИКА ПРИ РАК НА БЕЛИЯ ДРОБ

Таньо Стефанов^{1,2}, Станислав Марангозов³

¹ МБАЛ Бургасмед, ж.к. Меден рудник, 8011 Бургас

² Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас, 8010, България

³ УМБАЛ Бургас АД, Бул. Стефан Стамболов 73, 8000 Бургас, България
e-mails: stefanovtanio68@gmail.com, marangozow@gmail.com

Резюме: *Ракът на белия дроб е едно от петте най-често срещани онкологични заболявания в България - както сред мъжете, така и сред жените.*

По време на Covid-19 пандемията се осъществиха множество апаратни изследвания на гръдния кош (Ре и КАТ). Въпреки тежките последствия от понесеното заболяване и смъртните случаи имаше и добра страна за част от прекаралите или не пациенти. Намериха се сравнително много Ту формации в белия дроб и гръдния кош.

Материал и методи: В периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г в ГХО при МБАЛ Бургасмед са извършени общо 4696 операции. Разделихме периода на 2 - до Covid-19 пандемията (2019 г) и след нея.

Обсъждане: Благодарение на повишения % на извършени апаратни изследвания се намериха много Ту на белия дроб в ранен стадий на развитие, които понесоха радикална оперативна намеса.

Резултати: Април- май 2020 г с 50% имаме увеличаване на случаите в I/ II ст на рак на белия дроб, докато преди пандемията над 80 % са били в III/ IV ст.

От 1.01.2020 до 26.10.2023 г. в отделението са извършени 2500 операции с голям и много голям обем. Годишно са осъществени по 73 радикални операции (лобектомии и пулмонектомии). През този период сме оперирали и доста пациенти в IA и IB.

Ключови думи: Covid-19, Ca pulmonis, СТ

THE CONTRIBUTION OF COVID-19 TO THE EARLY DIAGNOSIS OF LUNG CANCER

Tanyo Stefanov^{1,2}, Stanislav Marangozov³

¹ MBAL Burgasmed, Meden Rudnik, 8011 Burgas

² Prof. Asen Zlatarov University, Burgas-8010, Bulgaria

³ UMBAL 73 Stefan Stambolov, 8000 Burgas, Bulgaria

Abstract: *Lung cancer is one of the five most common oncological diseases in Bulgaria - both among men and among women.*

During the Covid-19 pandemic, numerous instrumental examinations of the chest (Re and CAT) took place. Despite the severe consequences of the disease suffered and the deaths, there was also a bright side for some of the patients who passed or not. Relatively many Tu formations were found in the lung and thorax.

Materials and methods: In the period 01.04.2016 - 26.10.2023, a total of 4696 operations were performed in the GHO at MBAL Burgasmed.

We divided the period into 2 before the Covid-19 pandemic (2019) and after it.

Discussion: Thanks to the increased % of performed instrumental studies, many Tu of the lung were found in early stages of development, which underwent radical surgical intervention.

Results: April-May 2020 we have a 50% increase in I/II stage lung cancer cases, while before the pandemic over 80% were in III/IV stage.

From 01/01/2020 to 10/26/2023, 2,500 large and very large volume operations were performed in the department. 73 radical operations (lobectomies and pneumonectomies) were performed annually. During this period, we have also operated on quite a few patients in IA and IB.

Keywords: Covid-19, Ca pulmonis, CT

1. Въведение

Ракът на белия дроб е едно от петте най-често срещани онкологични заболявания в България, както сред мъжете, така и сред жените. Изключително важна е ранната диагностика с оглед по-добрите резултати от лечение [1].

Проучване на Международната агенция за изследване на рака показва, че за 2020 г. новодиагностицираните случаи на рак на белия дроб в България са 4300, това са 5,6 на сто от новодиагностицираните болни в Европа [4, 6, 7]. Смъртните случаи са 3609.

Белодробният карцином започва най-често без симптоми или те са неспецифични [9]. Сред тях са продължителна кашлица, която не се повлиява от лечение над 10-15 дни, както и кашлица с кървав секрет, тежест и бодежи в гръдния кош, лесна уморяемост, загуба на тегло, безапетитие и др. [1].

У нас ракът на белия дроб често се открива в много напреднал етап, когато е съпроводен с оплаквания в други части на организма – например в черния дроб или костите, и възможностите за лечение са ограничени [2].

Със съвременните възможности за ранна диагностика и лечение преживяемостта при белодробния рак безспорно се увеличава [3, 7].

Рак на белия дроб в България се диагностицира при над 4000 годишно. Над 3000 са случаите при мъжете.

Честотата на рака на белия дроб се увеличава в последните години, засегнати са и по-млади хора, както и все повече жени, но Националният раков регистър практически не работи и няма точна статистика [10, 11].

За профилактика на заболяването е достатъчно да се прави преглед с изследване със скенер веднъж годишно [12].

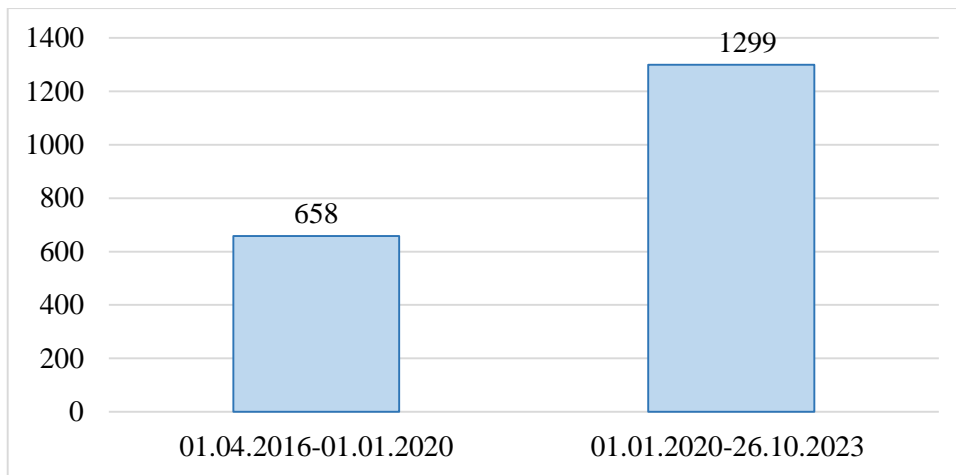
2. Материали и методи

За голямо съжаление постъпилите пациенти с рак на белия дроб в ГХО при МБАЛ Бургасмед са били неоперабилни (ШВ и IV ст.) в 80-82% от случаите., за периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г).

В периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г в ГХО при МБАЛ Бургасмед са извършени общо 4696 операции.

Разделихме периода на 2 до Covid-19 пандемията (2019 г) и след нея.

До 01.01.2020 г общо операциите с голям и много голям обем са с около 1/2 по малко от операциите осъществени след 2020 г. (658 спрямо 1299) (Фиг.1).

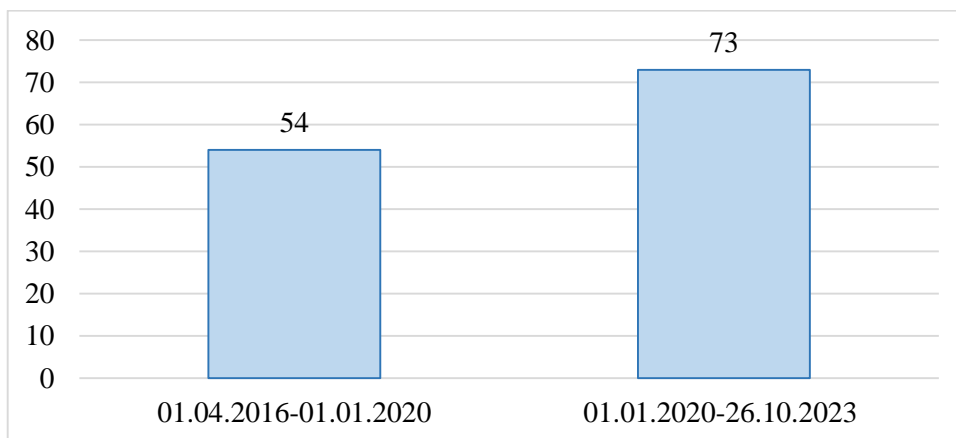
Фиг. 1. Брой операции с голям и с много голям обем за периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г.

3. Резултати

От 1 април 2016 до 31 декември 2019 в ГХО при МБАЛ Бургасмед са извършени 1500 операции с голям и много голям обем, като годишно средно са осъществени по 54 радикални операции (лобектомии и пулмонектомии с лимфна дисекция). Болестта е била най често в IIIA и IIIB стадии.

От 1.01.2020 до 26.10.2023 г. в отделението са извършени 2500 операции с голям и много голям обем. Годишно са осъществени по 73 радикални операции (лобектомии и пулмонектомии). През този период сме оперирали пациенти в IA и IB с около 10% повече от периода преди Ковид (Фиг. 2).

Април- май 2020 г с 50% имаме увеличаване на случаите в I/ II ст на рак на белия дроб, докато преди пандемията над 80 % са били в III/ IV ст.

Фиг. 2. Брой радикални операции за периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г.

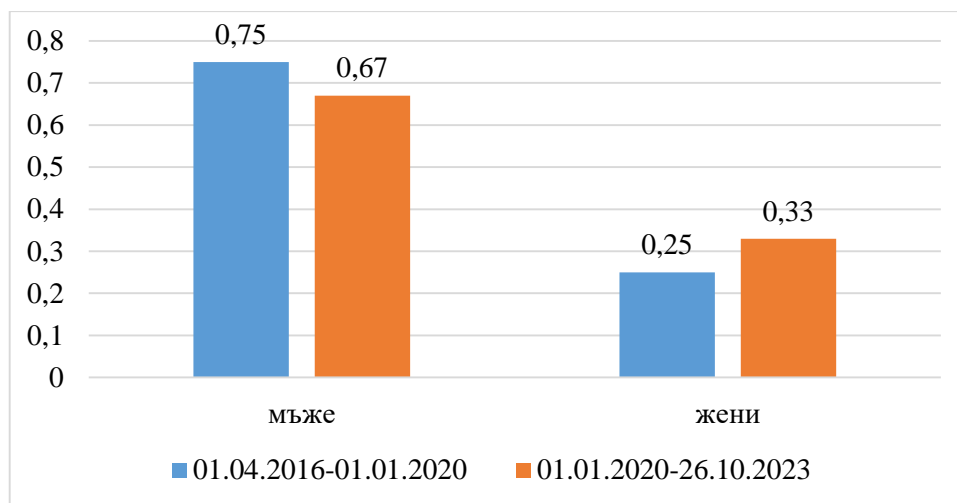
4. Обсъждане

Болните оперирани със злокачествени заболявания на белия дроб са били с по нисък стадии на болестта, съответно и операбилните и курабилните случаи са били с 1/4 повече от периода преди 2020 г.

Благодарение на повишения процент на извършени апаратни изследвания се намериха много Ту на белия дроб в ранен стадии на развитие, които понесоха радикална оперативна намеса.

До 2020 г съотношението ж:м е било 1/4: 3/4, а след 2020 г ж:м е станало 1/3: 2/3 (Фиг. 3). След 2020 г. имаме увеличение на случаите на рак с бял дроб при пациенти под 50 год възраст с 12%.

Наблюдаваме повишаване на заболяемостта при жените и подмладяване на болестта.

Фиг. 3. Процентен дял на заболелите мъже и жени рак с бял дроб за периода 01.04.2016 – 26.10.2023 г.

5. Изводи

1. Ранното откриване на рака на белия дроб увеличава възможността за радикална оперативна намеса и преживяемост на болния.

2. При болни с рак на белия дроб в IA и IB ст, операцията е радикалното лечение.

3. Covid -19 пандемията показва на лекарите, че освен физикалните изследвания е необходимо да се извършват и апаратни изследвания на гръдния кош не само при оплаквания [7, 8].

4. След Covid-19 периода сме оперирали пациенти IA и IB ст с около 10% повече от преди него

5. Апаратните изследвания на белия дроб са необходим арсенал при прегледите и диагностиката на общо практикуващия лекар (ОПЛ).

6. За профилактика на заболяването е достатъчно да се прави преглед с изследване със скенер веднъж годишно.

7. По време на Covid-19 пандемията се осъществиха множество апаратни изследвания на гръдния кош (Ре и КАТ). Въпреки тежките последствия от понесеното заболяване и смъртните случаи имаше и добра страна за част от прекаралите или не пациенти. Намериха се сравнително много Ту формации в белия дроб и гръдния кош.

Библиография

1. Aramini, B., Masciale, V., Samarelli, A. V., Tonelli, R., Cerri, S., Clini, E., ... & Dominici, M. (2022). Biological effects of COVID-19 on lung cancer: Can we drive our decisions. *Frontiers in oncology*, 12, 1029830.
2. Bian, D. J., Sabri, S., & Abdulkarim, B. S. (2022). Interactions between COVID-19 and lung cancer: lessons learned during the pandemic. *Cancers*, 14(15), 3598.
3. Bungaro, M., Passiglia, F., & Scagliotti, G. V. (2022). COVID-19 and lung cancer: a comprehensive overview from outbreak to recovery. *Biomedicines*, 10(4), 776.

4. Cantini, L., Mentrasti, G., Russo, G. L., Signorelli, D., Pasello, G., Rijavec, E., ... & Berardi, R. (2022). Evaluation of COVID-19 impact on DELAYing diagnostic-therapeutic pathways of lung cancer patients in Italy (COVID-DELAY study): fewer cases and higher stages from a real-world scenario. *ESMO open*, 7(2), 100406.
5. Flores, R., Alpert, N., McCardle, K., & Taioli, E. (2022). Shift in lung cancer stage at diagnosis during the COVID-19 pandemic in New York City. *Translational Lung Cancer Research*, 11(7), 1514.
6. Jajbhay, D., Arberry, J., Gates, J., Panguiton, J., Yarham, E., Ong, Y. E., & Draper, A. (2021). P112 The impact of Covid-19 pandemic on lung cancer diagnosis and treatment at St George's Hospital
7. Mangone, L., Marinelli, F., Bisceglia, I., Filice, A., De Leonibus, L., Rapicetta, C., & Paci, M. (2023). The Influence of COVID-19 on New Lung Cancer Diagnoses, by Stage and Treatment, in Northern Italy. *Biology*, 12(3), 390.
8. Mojsak, D., Dębczyński, M., Kuklińska, B., Minarowski, Ł., Kasiukiewicz, A., Moniuszko-Malinowska, A., ... & Mróz, R. M. (2023). Impact of COVID-19 in patients with lung cancer: A descriptive analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2), 1583.
9. Luo, J., Rizvi, H., Preeshagul, I. R., Egger, J. V., Hoyos, D., Bandlamudi, C., ... & Hellmann, M. D. (2020). COVID-19 in patients with lung cancer. *Annals of Oncology*, 31(10), 1386-1396.
10. Oldani, S., Petrelli, F., Dognini, G., Borgonovo, K., Parati, M. C., Ghilardi, M., ... & Luciani, A. (2022). COVID-19 and lung cancer survival: an updated systematic review and meta-analysis. *Cancers*, 14(22), 5706.
11. Oncology, T. L. (2021). COVID-19 and cancer: 1 year on. *The Lancet. Oncology*, 22(4), 411.
12. Wu, M., Liu, S., Wang, C., Wu, Y., & Liu, J. (2023). Risk factors for mortality among lung cancer patients with covid-19 infection: A systematic review and meta-analysis. *Plos one*, 18(9), e0291178.
13. Стоянов, В., Цв. Григорова, Д. Петков, И. Йотов, Загуба на обоняние и вкус при пациенти с Covid-19 в Вългария, *Детски и инфекциозни Болести*, ISSN: 1313-762X, 12, 2020, № 1, стр. 17-23.